

Vojko Devetak

STRUKTURA OBREDA KRŠTENJA

Stari obred odvijao se na tri različita mjesta: pred vratima crkve, u crkvi i na krsnom zdencu. Tri mjesta odgovarala su trima glavnim razdobljima obreda krštenja odraslih: ulazak u katekumenat; obrede katekumenata koji su se vršili u korizmi; sakramentalni čin koji je bio rezerviran za uskrsno bdjenje. Taj raspored, kao opći plan, nalazi se i u novom *Ređu krštenja*: uvodni obredi ili primanje kandidata za krštenje, služba riječi, slavljenje sakramenta, zaključni obredi.

1. *Uvodni obred* ili obred primanja djece sadrži ljudski prisni dijalog između svećenika i roditelja djece. Roditelji izražavaju želju krstiti dijete, a svećenik zahtjeve sakramenta Crkve. Slijedi, kao bitno, znamenovanje djeteta na čelu sa strane svećenika i roditelja.

2. *Služba riječi* kojoj je svrha produbiti vjeru roditelja, kumova i svih prisutnih, a molitvom vjernika izmoliti plodove sakramenta.

3. *Slavljenje sakramenta*. Svećenik svečanom molitvom, podsjećajući na plan spasenja, blagoslivlje vodu; slijede odreknuća i ispovijest vjere roditelja i kumova čemu se pridružuje svećenik i okupljena zajednica; ponavlja se pitanje roditeljima o njihovoj voljnosti da se krsti njihovo dijete; zatim obred krštenja uranjanjem ili polijevanjem uz zaziv presv. Trojstva; pridruženje krštenika Božjem narodu i sveopćem svećeništvu mazanjem krizmom; predaja bijele odjeće, upaljene svijeće i »efeta«.

4. *Zaključni obredi*. Pred oltarom naviješta se buduće sudjelovanje krštenika u euharistiji; zajednička molitva Oče naš; blagoslov krštenikove majke, oca i svih prisutnih.

Uvodni obredi primanja

Na ulazu u crkvu skupe se roditelji i kumovi s djetetom a s njima i ostali vjernici. Mogu se sakupiti i na nekom drugom određenom mjestu crkve, obzirom na okolnosti mjesta i vremena. Prikladno je da za-

jednica zapjeva neku prikladnu pjesmu, himan ili psalam da se tako što bolje stvori jedinstvo sabranih, a njihove misli uvedu u otajstvo koje će se slaviti. Skupu pristupa svećenik u koti ili albi sa stolom, može, ako želi, i s plaštem, bijele boje i s njim drugi službenici.

Kad je završilo pjevanje, svećenik kratkim riječima pozdravi skupljenu zajednicu, a posebno roditelje i kumove dozivajući im u pamet radost s kojom su primili dijete kao dar Boga koji je izvor svakoga života i koji sada njihovu djecu želi učiniti dionicima istoga božanskog života.

Slijedi dijalog svećenika s roditeljima svakoga pojedinog djeteta te s kumovima. U negdašnjem obredu taj se dijalog upravljao djetetu, a sada, da bi bio prilagođen uvjetima krštenika, tj. da bi bio autentičan, odvija se između svećenika i roditelja i kumova. Svećenik se najprije obraća roditeljima jer su oni prvi odgojitelji koji trebaju pred zajednicom Crkve preuzeti obavezu kršćanskog odgajanja djeteta. Dijalog se kreće oko djetetova imena, roditeljskom traženju krštenja, o svjesnosti obaveza koje preuzimaju. Dijalog s kumovima koji se obvezuju da će pri tome pomagati roditeljima. Svećenik i roditelji, sačuvavši bitni smisao dijaloga, mogu se izražavati i drugim riječima nego što su napisane u obredniku. Mogu se pitati pojedini roditelji posebno ili svi skupa. I roditelji mogu skupa odgovarati (ako ima više djece), ali kad se pita o imenu, onda svaka obitelj treba odgovarati posebno.

Dijalog se završava izjavom svećenika da tu djecu radosno prima u život kršćanske zajednice. Da bi to dokazao, značenjuje svako dijete znakom križa na čelu, i ako smatra shodnim, poziva roditelje i kumove da učinje to isto. Time se označuje da dijete prelazi u Kristovo vlasništvo. To je smisao biblijskog izričaja »biti kršten u ime«. Krštenjem se vjernik oslobađa od starih gospodara, opredjeljuje za Krista i stavlja pod njegovu zaštitu.

Ti obredi su jednostavni, istinski i veoma ljudski. Ritualiziranje tog susreta ne smije zagušiti njegov karakter spontanosti i srdačnosti. Budući da formula dijaloga nije strogo određena, slobodna inicijativa djelatelja treba naći riječi da sve zaista bude neusiljeno, intimno i srdačno, da se osjeti dobrohotnost i gostoljubivost kršćanskog bratstva. Da dijalog ne bi izgledao služben i umjetan, župnik će prije krštenja povezati se s roditeljima i o svemu ih poučiti. To bi bila neka vrsta katekumenata upravljenog roditeljima.

Äko ne želimo obred svesti na neku folklornu i uobičajenu gestu, treba ići u dubinu. Tu uvelike pomaže pretkršna priprava obitelji i zajednice. Po tim pretkršnim susretima znat će se mnoge stvari, ime djece i roditelja. U tom slučaju dijalog će zaista biti živ i sadržajan. S tim nije isključena korisnost pitanja, nakana, odgovora, roditeljskih obaveza pred zajednicom, ali treba paziti na njihovu funkcionalnost, iskrenost i spontanost izbjegavajući svaki automatizam i artificioznost.

Sotona je Božji neprijatelj s kojim je Krist zametnuo bitku i pobjedio. Ta se borba i ta pobjeda nastavljaju u Crkvi. Egzorcizam, polaganje ruke, i kasnija odreknuća, prema nauci Otaca ne sačinjavaju jedan trenutačan čin. To je početak borbe koja će se završiti završetkom života. To je jedna epizoda u onoj velikoj drami koja se odvija od stvorenja čovjeka sve do svršetka vremena. Znajući to, onda je jasno da je egzorcizam opravdan i u novokršteniku. On označuje da je dijete upleteno u struju smrti grijeha, s krštenjem je spašeno i ucijepljeno u protustruju koja proističe iz Kristove pashe i s Kristom pobjednikom uzlazi u vječni život.

Slijedeći zaziv i polaganje ruke u šutnji, što zamjenjuje mazanje katakumenskim uljem, simbolizira Kristovu snagu.

Kada je završila služba riječi, ide se krsnom zdencu gdje će se izvršiti sakramentalni čin. Ako je krštionica izvan crkve ili daleko od pogleda zajednice, čitava zajednica ide tamo procesionaliter. Ako je pred vjernicima tako da svi mogu dobro vidjeti obred, tada djelatelj, roditelji i kumovi s novokrštenicima pristupe krsnom zdencu, a ostali ostaju na svojim mjestima. Ako u krštionični prostor ne mogu stati svi prisutni, dozvoljava se krštenje slaviti izvan krštionice na najprikladnijem mjestu crkve da bi svi mogli sudjelovati u obredu. Ako se obred vrši u prezbitteriju, tu mogu pristupiti samo roditelji i kumovi.

Prijelaz iz liturgije riječi u liturgiju slavljenja sakramenta bilo bi dobro da se poprati prikladnom pjesmom, npr. 22. psalmom.

Slavljenje sakramenta krštenja

Slavljenje započinje obredom *blagoslova i prizivanja Boga nad vodom*. Ovaj se obred vrši prigodom svakog krštenja. Svaki put se posvećuje nova voda, osim u uskrsno vrijeme kad se upotrebljava voda blagoslovljena u uskrsnoj noći, ali se i u tom slučaju blagoslovlje voda prema dvama predviđenim formularima koji se mogu fakultativno primijeniti, tj. jedan ili drugi.

Taj elemenat u obredu krštenja nije toliko higijenskog karaktera, već više ima katehetski značaj podsjećajući na vodu vazmenog bdjenja. To pomaže da se obred krštenja bolje shvati kao spasilački Božji zahvat u povijesti spasa, a tipične biblijske činjenice ukazuju na Božje inicijative s kojima je Bog htio vodom posvetiti čovjekovu dušu i tijelo. To je molitva zahvaljivanja Bogu za njegova čudesna djela spašenja i ujedno ukazuju na čudesna Božja djela koja on po krštenju vodom izvodi u novokršteniku.

Krstitelj ponajprije eventualno upozori da je voda već blagoslovljena kod uskrsnog bdjenja, ili da će se sada blagosloviti kao što je to

učinjeno kod uskrsnog bdjenja. Prikladnim riječima zatim pozove prisutne na sveti čin koji će se izvršiti posebnom molitvom. Predviđene su tri molitve.

Prva se upotrebljava izvan uskrsnog vremena. Slična je onoj iz uskrsnog bdjenja, ali znatno skraćena naglašavajući teologiju krštenja. Anamneški rezimira čitavu ekonomiju spasa nad vodom Staroga i Novog zavjeta od početka do kraja. Misterij vode u svojoj znakovitosti najprije započinje s činjenicama u kojima se voda očitovala kao sredstvo posvećenja (= praiskonske vode i vode Kristova krštenja), čišćenja (= vode potopa), oslobođenja (= prijelaz preko Crvenoga mora) pa sve do vode krštenja po kojoj se uskrsava na život. To je precizna sinteza koja zajednicu, osobito ako je bez biblijske kulture, podsjeća na tu tajanstvenu moć vode.

Druge dvije molitvene formule, koje se nalaze u dodatku, kraće su i jednostavnije. Prikladne su za sudjelovanje zajednice jer sadrže aklamacije puka. Te se formule upotrebljavaju u uskrsno vrijeme ali se tada ispuštaju zazivi blagoslivljanja. Mogu se upotrebljavati i izvan uskrsnog vremena, ali bez ispuštanja zazivanja Boga za blagoslov vode.

Šlijedi zatim: *odreknuće i ispovijest vjere*. To je čas visoke vrijednosti, trenutak čvrste i sudbonosne odluke. Stoga se može prisutne s nekoliko riječi upozoriti na značenje tih odreknuća i odluka. Na ozbiljnost i svečanost časa upozorava upozorenje svećenika prije odreknuća i ispovijesti vjere, koje po svom sadržaju izražava značajnost čina. To upozorenje ne dozvoljava nikakva upriličavanja ni zamjenjivanja sličnim riječima.

Odreknuća i ispovijest vjere su približeni kao dva momenta ili dva lica iste stvarnosti. Za odreknuća predložena su dva oblika koja se mogu upotrijebiti. Prvi oblik je tradicionalan. Drugi je više usklađen s današnjim mentalitetom, iako se trostruko inzistiranje na odricanju od grijeha možda čini malo oteškim. Međutim, upravo ta trostrukost upozorava na važnost čina i ujedno se povezuje s trokратnom ispoviješću vjere koju grijeh negira. I ispovijest vjere je tradicionalna, ali je opravdano, obzirom na pashalni značaj, nadodano spominjanje Kristova uskrsnuća i proslave s đesne Ōcu. To je stoga što je Kristovo otajstvo jedinstveno a sačinjava i muku i proslavu.

Odreknuća i ispovijest vjere čine roditelji i kumovi, odnosno kume. Njih se pita i oni odgovaraju za sebe, ali uvijek obzirom na djecu. Oni, naime, preuzimaju na sebe odgovornost i brigu za kršćanski uzgoj djece. Na sve upite odgovara se u jednini, da bi se što jasnije vidjela odgovornost pojedinih osoba. Ako jedan ili drugi roditelj ne želi ispovjediti vjeru, neka se sustegne. Ali je apsolutno nužno da barem kumovi budu tako izabrani da se mogu odreći i ispovjediti vjeru.

Poslije njih čitava zajednica i krstitelj potvrđuju ispovijest vjere dajući svoj pristanak. Iz toga se jasno vidi da je vjera sveopće Crkve u kojoj se djeca krštavaju aktivno predstavljena vjerom prisutne za-

jednice. Pristanak uz vjeru Crkve sa strane krstitelja i zajednice fiksirana je jednom formulom, ali ju se može zamijeniti s drugim sadržajem, ako to krstitelj smatra prikladnim. Može ju se zamijeniti prikladnom pjesmom s kojom zajednica jednoglasno izražava svoju vjeru. Naime, krštenje je i stvar zajednice i ona treba biti toga svjesna. Ozbiljnost čina traži da se to ne vrši mehanički, naprečac, prebrzo. Da bi se psiha prisutnih uvela u ozbiljnost obreda, dobro je između pitanja učiniti kratku stanku.

Krštenje. Nakon trokratne ispovijesti vjere vrši se bitni ili glavni božanski ustanovljen obred, podjeljuje se sveti sakramenat krštenja koji se obavlja uranjanjem ili polijevanjem. Voda i zaziv presvetog Trojstva jest znak koji izražava ono što sakramenat sadržava. Tim činom krštenik je očišćen od grijeha, postaje dionik Kristova pashalnog otajstva, potvrđuje ispovjedu vjeru i pripaja se Božjem narodu novoga saveza. Krštenik je zapečaćen Duhom Svetim, utisnut mu je neizbrisivi karakter, Kristov karakter koji ga razlikuje od nekršćana, disponira za služenje Bogu i asimilira Kristu, Velikom svećeniku, te ga čini sudionikom njegova svećeništva.

Roditelji i kumovi svakoga pojedinog djeteta približe se krsnom zdencu. Krstitelj im još jednom postavlja pitanje da li žele da to dijete bude kršteno u netom ispovjedu vjeri. Na njihov pozitivni odgovor krstitelj krštava dijete trostrukim uranjanjem ili polijevanjem izgovarajući uobičajenu trinitarnu formulu.

U novom obredu susreću se ovdje dvije zanimljive pojedinosti. Obred krštavanja prethodi ponovljeno pitanje o slobodnoj odluci roditelja i kumova da se dijete krsti u vjeri Crkve koju su upravo ispovjedili. To nije uvod u krštenje već sastavni dio sakramentalnog znaka. Prema *Djelima apostolskim*, ispovijest vjere odmah je slijedilo krštavanje. Osim toga jedno takvo javno pozivanje u odlučnom času ima i svoju posebnu učinkovitost na prisutne. Ovo se traži i pri krštenju u nuždi.

Druga pojednost je obnavljanje starog obreda uranjanja kojem se daje prednost. Taj ritualni gest ima visoko značenje u svjetlu pavlovske nauke o krštenju koje je sudjelovanje u smrti, pokapanju i uskrsnuću Kristovu. Taj obred vjernicima pomaže da jasno uoče kako je ta stvarnost izražena činima i riječima.

Ako se krsti polijevanjem, prikladno je da majka ili otac drži dijete na rukama. Ako se pak smatra prikladnim čuvati dosadašnju tradiciju, nije zabranjeno da dijete drži kum ili kuma. Ako se krsti uranjanjem, onda to vrši krstitelj, ali dignuti dijete iz vode spada na majku ili oca, odnosno na kuma ili kumu.

Vrlo je prikladno da po krštenju zajednica izgovori jednu od dvadesetak predloženih aklamacija. Ako ima više krštenika, a prisutni su i drugi svećenici ili đakoni, svaki od njih može ponekoga krstiti.

Mazanje svetom krizmom slijedi neposredno poslije uranjanja. To je jedan od najstarijih, važnih i najshvatljivijih obreda krštenja. To je znak da je krštenik poput Krista Božji pomazanik. Pomazanje izražava krštenikovo pridruženje Božjem puku i njegovo sudjelovanje u proročkom i kraljevskom Kristovom svećeništvu. Pomazanje posebno je i navještaj buduće krizme, drugog stupnja kršćanske inicijacije. Najprije krstitelj izgovara formulu, i to jedanput za sve krštenike. Zatim slijedi pomazanje vrha glave (*in vertice capitis*) svakoga pojedinog krštenika a da se uz to ništa ne govori. Znakovitost traži da se taj obred obavi jasno i svima vidljivo. Znakovitost bi bila veća kad bi se ulje izlivalo na glavu. Ako ima više krštenika i više svećenika ili đakona, svaki od njih može pomazati nekoliko krštenika.

Dopunski obredi krštenja

Pri sakramentu krštenja kao i pri drugim sakramentima razlikuju se nepromjenljivi dijelovi koji su božanski ustanovljeni i promjenljivi dijelovi koji su nastali tijekom vremena i koji se mogu mijenjati. Svrha svih tih dopunskih i promjenljivih dijelova bila je da se što bolje shvati značenje bitnog i središnjeg čina krštenja i protumači božanska i milosna stvarnost krštenja. U tom smislu već smo opisali prethodne krsne obrede. Slijedeći dopunski obredi izlažu i naglašavaju učinke krštenja u njihovoj eshatološkoj perspektivi. Tu mnogo znače obredni znakovi. Obredni znakovi svojim nijemim, ali rječitim jezikom, govore prisutnima i pomažu im da što bolje shvate značenje krštenja.

Odijevanje bijelom haljinom. Bijela odjeća je znak proslavljenog Krista i novog života krštenika u kojega se po krštenju obukao, kojega treba sačuvati i nositi neokaljanog sve do vječnog života.

Krstitelj izgovara formulu jedanput za sve, a kumovi i kume zaodijevaju novokrštenike u bijelu haljinu. Druga boja nije dozvoljena osim ako običaji drukčije diktiraju. Bijela haljina se ne postavlja na dijete, ona se oblači. Ona je, i treba biti, istinski »znak«. Da li se može smatrati znakom ona krpica, ako se tako može nazvati, koja se još ponegdje upotrebljava? Da bi znak bio uistinu znak, potrebno je da se dijete obuče u bijelu haljinu ili mali ogrtač iako se u crkvu donosi već u bjelini. Bilo bi lijepo da tu haljinu dijete ponese kući i sačuva kao uspomenu na krštenje. Mogli bi je izraditi roditelji. Mogli bi to učiniti kumovi ili župska zajednica i pokloniti je novokršteniku. To bi bio lijep običaj. Dok se taj običaj ne uhoda, treba župska crkva pripremiti to ako će se poslije obreda svući haljinica. Nije prikladno da se haljinica najprije stavi na jedno dijete, pa s njega digne i stavi na drugo.

Pružanje zapaljene svijeće i popratni gesti i riječi zaista su jasni u svom simbolizmu. Krstitelj uzme ili dotakne uskrsnu svijeću, koja

se mora naći prethodno upaljena na mjestu gdje se krštava, i govori roditeljima i kumovima: »Primite svjetlo Kristovo!« Otac ili kum svakoga pojedinog djeteta na plamenu uskrsne svijeće pali svijeću svoga krštenika. Zatim im krstitelj tumači značenje. Na plamenu uskrsne svijeće, simbolu uskrslog Krista, svjetla svijeta, krštenici prihvaćaju Krista. To svjetlo trebaju roditelji i kumovi oživljavati u svojoj djeci da bi kao djeca svjetlosti išla u susret Gospodinu. Taj simbolički obred povezuje se s kontekstom pashalne stvarnosti. Krštenici se krštenjem uključuju u Kristovo pashalno otajstvo: »s njim su umrli, pokopani i uskrsli, te primaju duh posinjenja«.

Bilo bi korisno da je svijeća ukrašena pashalnom simbolikom i da je krštenici ponesu kući kao stvarni spomen primljenog krštenja. Eventualno bi se mogla opet paliti prigodom obnove krsnog zavjeta prigodom prve pričesti, na vječanju pa i u času umiranja.

»Efeta«. Krstitelj s palcem dotakne se ušiju i usta svakog djeteta izgovarajući adekvatnu formulu. Ako je više krštenika doticanje se ispušta, a formula se izgovara u pluralu jedanput za sve. Taj čin koji je u starom obredu bio egzorcizam, vršio se prije krštenja. Budući da to nije u skladu sa stanjem djeteta, vrši se po novom obredu poslije krštenja i ima značaj slijedećeg uvođenja i otvaranja što je izraženo u popratnoj formuli: »Gospodin Isus Krist, koji je dao gluhima sluh i nijemima govor, udijelio ti da uskoro možeš primati njegovu riječ svojim ušima i ispovijedati vjeru na hvalu i slavu Boga Oca«

Zaključak obreda

Zaključak obreda obavlja se pred glavnim oltarom. Poslije »Efeta«, ukoliko se obred nije vršio u prezbiteriju, ide se sa zapaljenim svijećama i pjevajući *pred oltar*.

Tu krstitelj propisanim ili slobodnim riječima skreće pažnju na buduće nadopune kršćanske inicijacije, na krizmu i euharistiju što će u svoje vrijeme novokrštenicima omogućiti sudjelovanje za žrtvenim Gospodnjim stolom u zajednici vjernika.

Zatim svi prisutni okupljeni oko zajedničkoga Očevog stola u ime svoje i u ime djece mole ili pjevaju molitvu Gospodnju: »Oče naš«.

Slijedi blagoslov majkâ koje drže djecu u naručju. To je zamjena za negdašnji blagoslov žene iza porođaja. Slijedi blagoslov očeva, novokrštenika i svih prisutnih.

Prikladno je da svi zapjevaju pjesmu s kojom se izražava zahvalnost i pashalna radost. Budući da je dijete posvećeno presvetom Trojstvu, liturgičari ne smatraju baš prikladnim »običaj« posvećivanja Mariji. Na to upućuje pokoncilska obnova koja inzistira na jednom oltaru u crkvi.

Popratne napomene

Da bi se što jasnije vidjelo da je krštenje sakrament vjere Crkve i pridruženje Božjem puku, normalno mjesto krštenja jest župska crkva, a ne klinika ili obiteljska kuće, osim u slučaju nužde.

Važno je također voditi računa o raznim mjestima slavljenja krštenja u samoj crkvi. Krštenje u svojoj strukturi u smislu pashalnog otajstva poima se kao *itinerarij* iz zablude do istine, iz tme u svjetlo vjere, od grijeha do milosti, od vlasti sotone do Božjeg kraljevstva. Taj itinerarij u starini je imao svoj »znak« u daljnjem katekumenatu koji je trajao godinama, te u bližnjem koji je trajao čitavu korizmu i kulminirao u obredima kršćanske inicijacije u uskrсноj noći. Ideja itinerarija nije umanjena iako se svi pretkršćni obredi vrše u jednom obredu. Onda je znak itinerarija bilo vrijeme, a sada je znak itinerarija prostor. I to razlikovanje prostora u obredu je jasno naglašeno: odvija se na vratima crkve, u crkvi, krstionici, pred oltarom. Prema tome, sve obaviti u krstionici nije ispravno jer to bi značilo znak lišiti njegovog značenja.

Već smo napomenuli da je *idealno vrijeme* slavljenja krštenja Vazmeno bdjenje ili nedjelja kako je to bilo još od najstarijih vremena. Nedjelja je dan kad se kršćani sastaju da proslave spomen-čin Kristove muke, uskrsnuća i proslave. Krštenje, pak, je upravo uranjanje u to Kristovo otajstvo i pridruživanje kršćanskoj zajednici. Nije pak nužno da se krštenje obavlja za vrijeme mise.

Obred krštenja je veoma *giblјiv*. Mnogo toga prepušteno je pastoralnoj razboritosti krstitelja. Nekoliko puta prepušta se djelatelju da po svom nadahnuću izreče riječi upozorenja. Za službu riječi može izabrati iz više predloženih perikopa. Vjernička molitva ima više shema. Postoje dvije molitve zaklinjanja, više formula blagoslova vode, zaključnih blagoslova i dr. Ta široka autonomija dana je svećenicima s povjerenjem da će se znati služiti tom slobodom uz osjećaj odgovornosti i nadahnjujući se pastoralnim principima. Pri tom izboru treba voditi računa o osobama i mjesnim okolnostima i o svemu onome što na najprikladniji način odgovara duhovnom dobru vjernika. Ne može tu biti kriterij obred što je moguće više skratiti i sve izabrati po svom vlastitom ukusu ne vodeći računa o drugim uvjetima.

Iako nije obavezno, ipak se ne smije zanemariti *pjevanje* koje je u obredu više puta predloženo. Pjevanje pomaže da se stvori osjećaj zajedništva pa makar tu zajednicu sačinjavali samo rodbina, prijatelji i poznanici. Za to treba pripremiti vjernike i pjevanje uskladiti prema mjesnim prilikama.

Dostojanstvo sakramenta zahtijeva posebnu pažnju na ambijent prostora, prikladnost predmeta, dostojanstveno kretanje i ponašanje krstitelja i svih prisutnih. Doduše, treba mnogo strpljenja da bi slavljenje sakramenta bilo živo, plodonosno i shvatljivo.

Krstitelj mora htjeti izvršiti ono što je Krist htio kao sakramentat i što je povjerio svojoj Crkvi. Nema sumnje da je djelitelj sakramenta Krist, jer »kad tko krsti, Krist sam krsti«, a ljudski djelitelj samo je sredstvo u njegovim rukama. Uvijek se pak radi o jednom živom ljudskom sredstvu, osobi koja se mora staviti Kristu na raspolaganje sa svim svojim ljudskim, a osobito duhovnim moćima, iako se dijete krsti u vjeri Crkve. Sve to treba biti izraženo dostojanstvenim dijeljenjem krštenja koje, iako izraženo vanjskim znakovima, uključuje nutarnje slavljenje Boga, klanjanje i zahvalnost što preko osjetnih znakova komunicira spasenje.

Lijep je običaj da se prigodom krštenja na spomen toga velikog događaja daje posebna diploma ili uspomena s ispisanim datumom krštenja i potpisom krstitelja. Mogla bi to biti slika krstionice ili crkve u kojoj je obavljeno krštenje. Sve bi to poticalo vjernike da se sjete svoga velikoga životnog dana i da s ponosom slave svoj krsni dan.

*SURADNICIMA, PRETPLATNICIMA
ČITATELJIMA I PRIJATELJIMA*

Sretan Božić
i
Novu godinu

ŽELI UREDNIŠTVO »SLUŽBE BOŽJE«